

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-674-4-27>

**THE ESSENCE AND DIRECTIONS OF THE EUROPEANIZATION
OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL SUPPORT FOR THE
FUNCTIONING OF THE NATURAL GAS MARKET IN UKRAINE**

**СУТНІСТЬ ТА НАПРЯМКИ ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРИРОДНОГО ГАЗУ В УКРАЇНІ**

Dobrianska N. V.

*Candidate of Legal Sciences, Professor,
Professor of the Department of State-
Legal and Humanitarian Sciences
of Educational and Scientific
Humanitarian Institute of
V. I. Vernadsky Taurida National
University
Kyiv, Ukraine*

Добрянська Н. В.

*кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри державно-
правових і гуманітарних наук
Навчально-науковий гуманітарний
інститут
Таврійського національного
університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Petrychenko O. P.

*Postgraduate Student
of the Department of State-Legal and
Humanitarian Sciences
of Educational and Scientific
Humanitarian Institute of
V. I. Vernadsky Taurida National
University
Kyiv, Ukraine*

Петриченко О. П.

*аспірант кафедри державно-
правових і гуманітарних наук
Навчально-науковий гуманітарний
інститут
Таврійського національного
університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

В умовах реформування вітчизняного адміністративного права на шляху європейської інтеграції України особливої значення набуває, з одного боку, виокремлення та концептуальне осмислення європейських стандартів адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у різних сферах, а з іншого – ґрунтовний аналіз проблем імплементації відповідних європейських стандартів у національну правову систему. Зазначене безпосередньо стосується дослідження процесів європеїзації та впровадження європейських стандартів до такого інституту особливого адміністративного права України як адміністративно-правове забезпечення функціонування ринку природного газу. Наукове опрацювання цієї проблематики набуває особливої актуальності й з огляду на те, що Європейський Союз історично формувався на основі енергетичної інтеграції (зокрема, через створення Європейського співтовариства з вугілля та сталі), унаслідок

чого відповідні європейські стандарти у сфері енергетики характеризуються тривалим періодом становлення, еволюції та практичної апробації.

Звернемось до визначення сутності та ознак європеїзації адміністративно-правового забезпечення функціонування ринку природного газу в Україні. Так, А. Стівенс (A. Stevens) наголошує, що європеїзація – це «розвиток або розширення повноважень на європейському рівні та вплив діяльності ЄС на держави-члени» [2, с. 26]. Влучні висновки формулює Т. Флокхарт (T. Flockhart), який розмежовує поняття «європеїзація» («Europeanization») та «ЄС-зація» («EU-ization») залежно від обмеженості впливу на держави-члени виключно ЄС та його права або ж також інших регіональних інтеграційних утворень (Ради Європи, ОБСЄ та ін.) [1, с. 788]. Вітчизняна дослідниця О.Р. Радишевська пропонує суголосний широкий підхід до розуміння «європеїзації адміністративного права», яку пов'язує із систематичним процесом впливу (його правових наслідків) положень європейського адміністративного права, що створюються міжнародними та інтеграційними утвореннями і їхніми державами-членами (ЄС, РЕ, ОБСЄ, ЄСПЛ, Судом ЄС, Венеціанською комісією РЕ, Програмою SIGMA), на розвиток адміністративного права України як галузі права і законодавства, юридичної науки та навчальної дисципліни шляхом упровадження європейських ідей і поглядів, правових уявлень, теорій і концепцій, ціннісних орієнтацій, стандартів і принципів, взірцевих моделей у правотворчу, правозастосовну, правозахисну, правотлумачну діяльність суб'єктів публічної адміністрації й адміністративних судів [3, с. 20].

З урахуванням загальнотеоретичних та правових досліджень сформулюємо власне бачення поняття «європеїзація адміністративно-правового забезпечення функціонування ринку природного газу в Україні». Під ним пропонуємо розуміти *вдосконалення адміністративно-правового забезпечення функціонування ринку природного газу під впливом права ЄС (первинного та вторинного) шляхом упровадження до цього правового інституту правових норм, принципів, цінностей, практик тощо, які сформувалися в межах органів та інституцій ЄС, його держав-членів, отримали загальноєвропейське визнання в якості стандарту та стали загальними для ЄС та його держав-членів*. Наведений підхід є вузьким тлумаченням поняття (обмеження європеїзації впливом лише первинного та вторинного права ЄС, включаючи практику Суду ЄС). У свою чергу, можливим є і широке його трактування шляхом охоплення впливу на правовий інститут й права інших європейських інтеграційних утворень

(як то права Ради Європи, у тому числі її договірні права, практики ЄСПЛ, м'якого права («soft» law) та ін.).

3-поміж ознак європеїзації адміністративно-правового забезпечення функціонування ринку природного газу можна виділити такі: а) інтеграційна зумовленість – реалізація в умовах процесу набуття Україною повноправного членства в ЄС; б) міжнародно-правова природа – передбачає вплив права ЄС на національний адміністративно-правовий інститут шляхом впровадження відповідних європейських стандартів; в) динамічний та тривалий характер – європеїзація правового інституту не є одномоментним актом, а передбачає перманентний вплив та адаптивні перетворення національних адміністративно-правових норм, що регулюють відносини у сфері функціонування ринку природного газу; г) інституційно-наскрізний характер – вплив права ЄС здійснюється комплексно на всі складові правового інституту, включаючи адміністративно-правові норми, які регулюють правовий статус органів державного управління, що здійснюють регулюючий вплив (регулятори), форми та методи їх діяльності, правовий статус суб'єктів господарювання та споживачів, інших учасників адміністративно-правових відносин, організаційно-правові засади здійснення контрольно-наглядової діяльності у сфері функціонування ринку природного газу та ін.; г) врахування специфіки національної сфери та ін.

Основними правовими джерелами, які забезпечують європеїзацію адміністративно-правового регулювання функціонування ринку природного газу в Україні, є Угода про асоціацію між Україною та ЄС, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами від 21.03.2014 р. та 27.06.2014 р., що ратифікована Законом України від 16.09.2014 р. (зокрема, Глава 11 «Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями»), Директива 2009/73/ЄС «Про спільні правила внутрішнього ринку природного газу та про скасування Директиви 2003/55/ЄС» від 13.07.2009 р., Директива 2004/67/ЄС «Про здійснення заходів для забезпечення безпеки постачання природного газу» від 26.04.2004 р., Регламент (ЄС) 715/2009 «Про умови доступу до мереж транспортування природного газу та яким скасовується Регламент (ЄС) 1775/2005» від 13.07.2009 р., Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1227/2011 «Про добросовісність та прозорість на оптовому енергетичному ринку» від 25.10.2011 р. та ін.

Європеїзація адміністративно-правового забезпечення функціонування ринку природного газу в Україні вирізняється як загально-адміністративним «треком» (впровадження європейських стандартів до адміністративно-правових норм, які мають загальне значення), так і спеціально-галузевим – імплементація спеціальних європейських

стандартів, що стосуються саме функціонування ринку природного газу. Європеїзація здійснюється за такими основними напрямками, зокрема, як-то: а) модернізація адміністративно-правових засад функціонування ринку природного газу шляхом впливу принципів ЄС (принцип внутрішнього ринку, свобода руху товарів та послуг, конкурентний правопорядок та регуляторний вплив, безпека постачання, захист прав споживачів та ін.); б) розбудова системи та трансформація правового статусу державних органів, які здійснюють управлінські завдання та функції на ринку природного газу, модернізація їх регуляторної, контрольно-наглядової та іншої діяльності; в) реформування організаційно-правового забезпечення публічної служби в державних органах, які реалізують завдання та функції на ринку природного газу; г) впровадження європейських стандартів до правового регулювання адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері функціонування ринку природного газу; ґ) вдосконалення прав, гарантій та інших складових правового статусу суб'єктів господарювання та інших передбачених законодавством осіб у сфері функціонування ринку природного газу; д) вдосконалення правових засад процедурної взаємодії між, з однієї сторони, державними (адміністративними) органами на ринку природного газу та, з іншої сторони, приватними особами при прийнятті рішень щодо оформлення ліцензій та виданні інших адміністративних актів шляхом впровадження європейських стандартів «доброго адміністрування» («good administration») та ін.

Література:

1. Flockhart T. Europeanization or EU-ization ? The Transfer of European Norms across Time and Space. *Journal of Common Market Studies*. 2010. Vol. 48. P. 787–810. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/j.1468-5965.2010.02074.x>
2. Stevens A. Europeanization and the Administration of the EU: Comparative Perspective. *Queen's Papers on Europeanization*. 2002. P. 26–43. URL: <https://ideas.repec.org/p/erp/queens/p0026.html?utm>
3. Радишевська О. Р. Європеїзація адміністративного права України: питання теорії та практики : автореф. дис. ... д-ра юрид. Наук : 12.00.07 «Адміністративне право і процес ; фінансове право ; інформаційне право». Київ, 2021. 37 с.